

Z á p i s

ze 6. zasedání Vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie ČSAV,
konaného dne 29. listopadu 1989 v zasedací síni VÚOŠ Praha

Přítomní: M. Kodým, O. Baláž, J. Hudeček, J. Janoušek, J. Khol,
D. Kováč, P. Krejčí, J. Linhart, K. Pavlica, J. Pří-
vratská, J. Semrád, J. Skalka, J. Skalková, I. Slamě-
ník, M. Stríženec

Omluveni: V. Císař, V. Hošek, M. Kořínek, M. Přádka, M. Sýkora,
R. Štepanovič

Přizváni: Z. Mlčochová - ÚV KSČ - omluvena
čl. koresp. ČSAV J. Petr - omluven
doc. PhDr. V. Pařízek, DrSc.
PhDr. M. Sedláková, CSc.
PhDr. J. Kotásková, CSc.

Zasedání zahájil a řídil předseda kolegia M. Kodým. V úvodu seznámil přítomné se změnou programu zasedání. V návaznosti na tuto změnu přivítal kromě členů kolegia i přítomné školitele vybraných společensko-vědních pracovišť.

I/ Setkání se školiteli v souvislosti s úsilím o další zkvalitnění vědecké výchovy

J. Khol se ve svém vystoupení soustředil na otázky nedostatečné jazykové i odborné připravenosti aspirantů, absence týmového řešení výzkumných problémů, šablonovitosti témat a výzkumných projektů kandidátských disertačních prací a nedostatečné spolupráce se školiteli aspirantů. Zdůraznil též potřebu zásadního rozšíření počtu studijních pobytů v zahraničí.

Se souhlasným stanoviskem se připojil v druhém úvodním vystoupení V. Pařízek, který mj. konstatoval, že je žádoucí spíše méně složitá vědecká příprava aspirantů a přednesl návrh na spojení rigorosních zkoušek s kandidátským minimem v rámci přípravy vědeckých aspirantů.

Po těchto dvou úvodních vystoupeních byla zahájena všeobecná diskuse, v níž bylo konstatováno, že v přípravě budoucích vědeckých

pracovníků bude třeba uskutečnit rozsáhlé kvalitativní a kvantitativní změny. Kromě požadavku na rozšíření počtu domácích i zahraničních stáží, na zjednodušení administrativních úkonů, souvisejících s oblastí vědecké výchovy a na nastolení kvalitativně nové úrovně spolupráce aspiranta se školitelem, byly též vysloveny kritické připomínky ve vztahu k nevyrovnanosti kvality jednotlivých kandidátských disertačních prací, nízké publikační činnosti aspirantů, nedostatečné představě o povaze vědecké práce ze strany uchazečů a nevyrovnané vědecké úrovni jednotlivých školitelů. V závěru diskuse byl zformulován návrh, doporučující, aby základem pro udělení vědecké hodnosti se stala náročná obhajoba týmově a interdisciplinárně zpracované disertační práce, která by byla spíše empirické povahy a byla srovnatelná se současnou úrovní vědního oboru v zahraničí.

K o l e g i u m

- 1/ děkuje zpracovatelům obou úvodních informací
- 2/ ukládá J. Kholovi a M. Kořínkovi zpracovat hlavní myšlenky těchto úvodních vystoupení a následující diskuse do podoby stručného souhrnu doporučení pro ÚP ČSAV
- 3/ ukládá sekretariátu předat toto doporučení odboru výchovy kádrů ÚP ČSAV

II/ Stanovisko členů VKPP ČSAV k současnému vývoji společnosti

Předseda kolegia M. Kodým seznámil přítomné se stanoviskem kolegia předsedy ČSAV k událostem, souvisejícím s manifestací vysokoškolských studentů 17. listopadu 1989 a k následujícímu celospolečenskému vývoji. VKPP se připojuje k tomuto stanovisku a ukládá komisi pedagogické a psychologické toto stanovisko konkrétně rozvinout z hlediska specifčnosti vědních oborů.

Po obsáhlé diskusi k o l e g i u m
přijalo následující závěry:

- 1/ VKPP ČSAV se ztotožňuje se stanoviskem kolegia předsedy ČSAV ze dne 22. 11. 1989
- 2/ konstatuje, že usilovalo v minulosti o řešení postupně se hromadících aktuálních společenských a odborných problémů

a předkládalo nadřízeným orgánům podklady obsahující návrhy na řešení těchto problémů. Tyto návrhy však nebyly vždy akceptovány

- 3/ zpracuje akční program, jehož hlavním cílem bude realizace konkrétních opatření k podstatně vyššímu uplatnění vědních oborů pedagogiky a psychologie při řešení celospolečenských problémů.

V průběhu hlasování k těmto otázkám se jeden člen kolegia zdržel hlasování k prvnímu bodu usnesení.

III/ Obhajoba kandidátské disertační práce

Předsedkyně komise pro obhajoby kandidátských disertačních prací J. Skalková přednesla návrh na udělení vědecké hodnosti kandidát pedagogických věd

PhDr. Anně Modálkové na základě úspěšné obhajoby kandidátské disertační práce "Systém branné výchovy na zvláštních odborných učilištích".

J. Skalková podala informaci o průběhu obhajoby a o výsledcích hlasování komise.

K o l e g i u m

uděluje PhDr. A. Modálkové vědeckou hodnost kandidát pedagogických věd.

IV/ Mimořádný návrh na udělení čestných plaket ČSAV

Ředitelka PÚ JAK ČSAV J. Skalková předložila kolegiu návrh na udělení zlaté plakety L. Štolla za zásluhy ve společenských vědách PhDr. Dagmar Čapkové, CSc. u příležitosti životního jubilea a stříbrné plakety L. Štolla za zásluhy ve společenských vědách PhDr. Martě Bečkové, CSc. rovněž u příležitosti životního jubilea. K oběma návrhům podala J. Skalková podrobné zdůvodnění.

K o l e g i u m

oba návrhy jednomyslně doporučuje.

V/ Projednání návrhů na vypsání stipendijních míst ČLF na zahraniční vědecké akce v r. 1990

V. Kebza seznámil kolegium s žádostí J. Janouška o poskytnutí příspěvku ČLF na rok 1990-91. V době od začátku září 1990 do konce června 1991 by měl být J. Janoušek vědeckým pracovníkem v Center for advanced study in the behavioral sciences ve Stanfordu, Kalifornie, USA. Příspěvek by se týkal úhrady letenky na cestu Praha - New York a zpět.

K o l e g i u m

žádost doporučuje a ukládá sekretariátu předat návrh ČLF

VI/ Prohloubení vztahu pedagogických a psychologických věd ke společenské praxi

V. Hošek a P. Krejčí připravili k tomuto bodu podkladový materiál, který byl předán všem přítomným. P. Krejčí seznámil členy kolegia s hlavními myšlenkami tohoto materiálu. V následující diskusi bylo konstatováno, že v dalším období bude nutno zvýšit důraz na resortní výzkum, vytvářející zprostředkování výsledků vědy pro praxi a bude třeba zvýšit ochotu a připravenost různých oblastí společenské praxe přijímat výsledky vědeckého poznání. Z diskuse též vyplynula nutnost komplexnějšího ovlivňování společenské praxe.

K o l e g i u m

- 1/ doporučuje Čsl. psychologické společnosti urychleně dokončit přípravu legislativního zabezpečení společenského postavení psychologů a psychologie jako specifického vědního oboru
- 2/ podporuje úsilí o zakládání nových rutinních pracovišť v příslušných vědních oborech
- 3/ bude usilovat o rozšíření výstupů určených odborné veřejnosti
- 4/ přijímá zpracovaný podkladový materiál a ukládá zpracovatelům, aby včlenili připomínky z diskuse do definitivní podoby tohoto materiálu.

VII/ Materiál PÚ JAK ČSAV "Koncepce dalšího rozvoje základního výzkumu v ČSAV v oblasti pedagogiky a v oblasti pedagogické psychologie a sociologie po 13. zasedání ÚV KSČ"

Jak informovala J. Skalková, byl úkol uvedeného znění uložen PÚ JAK ČSAV s tím, že bude zařazen na jednání prezidia ČSAV

v průběhu listopadu 1989 a v prosinci na oddělení školství, věd a kultury ÚV KSČ. Z jednání na prezídiu ČSAV vyplynul požadavek projednat tento materiál na zasedání VKPP. Tento materiál byl rozeslán všem členům vědeckého kolegia.

K o l e g i u m

- 1/ materiál projednalo a po diskusí doporučuje odd. společenských věd ÚP ČSAV, aby další rozpracovávání tohoto materiálu v dané podobě bylo ukončeno
- 2/ doporučuje dále, aby v příštím roce byl v souvislosti s nově vzniklými úkoly zpracován nový materiál.

VIII/ Projednání návrhu plánu práce na r. 1990 a příprava výročního hodnocení činnosti kolegia za r. 1989

V. Kebza podal přehled hlavních témat jednotlivých jednání VKPP za r. 1989 a seznámil členy kolegia s návrhem plánu práce na r. 1990. V této souvislosti kolegium doporučuje, aby hlavním bodem lednového zasedání kolegia byla příprava akčního programu výzkumu v pedagogických a psychologických vědách v nových společenských podmínkách.

IX/ Zpracování podkladů pro hodnocení spolupráce ČSAV, SAV a MŠMT ČSR a SSR

O současném stavu příprav tohoto textu informoval členy kolegia J. Semrád. Konstatoval, že materiál není dosud zcela dopracován a bude doplněn o informace, získané z některých dalších pracovišť PSÚ ČSAV, ÚEPS SAV a slovenských pedagogických pracovišť.

K o l e g i u m

vzalo informaci na vědomí.

X/ Projednání plánu činnosti vědeckých společností na rok 1990

Předseda Čsl. psychologické společnosti při ČSAV K. Pavlica informoval kolegium o připravovaných akcích hlavního výboru na rok 1990, zvláště o přípravách 7. sjezdu společností, který je plánován na říjen 1990 a o přípravách 6. pražské mezinárodní psychologické konference.

Předseda Čsl. pedagogické společnosti při ČSAV J. Škaika informoval o přípravách celostátní konference "Myslitelsko výchovný odkaz J.A. Komenského" a zodpověděl dotaz týkající se spolupráce se slovenskou pedagogickou společností.

XI/ Hodnocení výsledků obhajob kandidátských disertačních prací

Pro omluvenou neúčast M. Přadky nebyl tento bod realizován a překládá se na program lednového zasedání.

XII/ Ediční záležitosti

Předseda ediční komise J. Janoušek předložil vědeckému kolegiu

- 1/ návrh na zrušení lektorského sboru pro publikace nakladatelství Academia z oborů pedagogika a psychologie a tím, že kolegium bude ručit za vědecké redaktory a recenzenty, které doporučí
- 2/ návrh předat ediční radě ČSAV opakovaně ke schválení námět doc. Dr. Františka Mana, CSc. "Nové přístupy k regulaci výkonu člověka" (nebyl přijat na zasedání ediční rady 14.9.1969).
Opakovaný námět je odůvodněn tím, že teoretické zaměření práce neumožňuje zaředit titul do plánu jiných nakladatelství, a dále tím, že jde o práci původní, důležitou z hlediska teorie, metodologie i společenské praxe, o kterou bude zájem. Tento názor potvrdil i navrhovaný vědecký redaktor K. Pavlice.
- 3/ na základě žádosti nakladatelství Academia ČSAV upřesňuje kolegium návrh na vydání práce doc. Dr. Chruďose Valouška, CSc. "Osobnost, smovývoj, zpětný vliv", určené pro Studie/Bozpravy ČSAV. Nově navrhovaný název je "Psychologické problémy autoregulace lidského subjektu". Práce se bude lišit od jiných již vydaných či připravovaných publikací o osobnosti v nakladatelství ČSAV tím, že analyzuje význam autoregulace a nepřevádí ji mechanicky do problematiky vývoje. S využitím výsledků této analýzy bude řešena otázka vzniku nových kvalit ve vývoji lidského subjektu.

K o l e g i u m

souhlasí s návrhy předsedy ediční komise J. Janouška

XI/ Zprávy z prezidia

K o l e g i u m
se seznámilo se zápisy z 20. a 21. zasedání prezidia ČSAV.

XII/ Kontrola zápisu

K o l e g i u m
schvaluje zápis z 5. zasedání a z rozšířeného zasedání bez připomínek

XIII/ Různé

1/ J. Skalková seznámila členy kolegia a návrhem tématu doktorské disertační práce prof. F. Kábele "Tělesná výchova mládeže vyžadující zvláštní péči".

K o l e g i u m
téma schvaluje.

2/ J. Skalková a M. Kodým seznámili členy kolegia a návrhem na složení nových komisí pro obhajoby kandidátských disertačních prací v rámci pedagogických a psychologických věd. Po diskusi VKPP doporučuje následující složení těchto komisí:
komise pro obhajoby kandidátských disertačních prací v oboru 77-01-9 psychologie a 77-02-9 pedagogická psychologie na funkční období 1990-1994

předseda:	doc. PhDr. J. Khol, DrSc.	PSÚ ČSAV
1. místopředseda:	prof. PhDr. O. Mikšík, DrSc.	FF UK Praha
2. místopředseda:	prof. PhDr. J. Kuric, DrSc.	FF UJEP Brno
členové:	doc. PhDr. J. Čáp, CSc.	FF UK Praha
	doc. PhDr. J. Hudeček, CSc.	ÚVSV ČSAV
	prof. PhDr. M. Kodým, CSc.	PSÚ ČSAV
	PhDr. J. Kotásková, CSc.	PSÚ ČSAV
	doc. PhDr. L. Míček, CSc.	FF UJEP Brno
	PhDr. M. Sedláková, CSc.	PSÚ ČSAV
	doc. PhDr. J. Srnec, CSc.	FF UK Praha
	doc. PhDr. Ch. Valoušek, CSc.	FF UP Olomouc

komise pro obhajoby kandidátských disertačních prací v oboru 75-01-9 pedagogika na funkční období 1990-1994

předseda:	prof. PhDr. Z. Kolář, DrSc.	FF UK
1. místopředseda:	prof. PhDr. J. Skalková, DrSc. čl. koresp. ČSAV	PÚJAK ČSAV

2. místopředseda:	prof. Dr. M. Sýkora, CSc.	PF UK
členové:	prof. Dr. J. Skalka, DrSc.	FF UK
	doc. Dr. J. Pešková, CSc.	FF UK
	prof. Dr. Klínová M., DrSc.	PF UK
	doc. Dr. A. Tuček, CSc.	PF UK
	prof. Dr. M. Somr, DrSc.	PF Č. Budějovice
	prof. Ing. V. Císař, CSc.	MŠMT ČR
	doc. Dr. V. Pařízek, DrSc.	VŠE Praha

V závěru zasedání popřál předseda kolegia M. Kodým všem členům spokojené svátky vánoční a do roku 1990 zdraví a osobní i pracovní úspěchy.

Schválil:

Prof. PhDr. M. Kodým, CSc.
předseda

Zepsal: V. Kebza

Stanovisko kolegia předsedy Československé
akademie věd

Přijali jsme s ulehčením zprávu našich nejvyšších stranických a státních představitelů, že vyvodí příslušné důsledky ze zákroku bezpečnostních sil u příležitosti manifestace vysokoškolských studentů dne 17. listopadu tr.

Takový zákrok, který je v rozporu s platnými našimi zákony i s našimi zvyklostmi, diskredituje naše socialistické zřízení a narušuje proces přestavby naší společnosti, iniciovaný a vedený KSČ, na kterém se ČSAV účastní od samotného jejího počátku. Naše věda je v tomto případě primárním poznatkovým zdrojem přestavby, využitelným a využívaným jak pro vnášení zásadních inovací do našich výrob, tak pro řešení celospolečensky důležitých problémů, ať jde o ekologii nebo ekonomický a sociální rozvoj naší společnosti. Naše věda přestavbě poskytuje i teoretické podklady ke zpřesnění zákonodárství naší země, odpovídajícím potřebám rozvoje moderní socialistické společnosti 90. let našeho století. To v tom případě znamená zákonodárství, které přesně vyjadřuje vztahy státu k občanu a občana ke státu, které vymezuje přesně otázku lidského práva, občanského práva, povinnosti občana ke společnosti a společnosti k občanu a dnes a do budoucna také i povinnosti společnosti k lidskému rodu a k biosféře naší planety.

Jsou to úkoly nesmírně složité a mnohé z nich jsou nejen pro naši vědu, ale i pro celosvětovou vědu zcela nové. To proto, že si jejich řešení vyžaduje současně i aplikaci pohledu v širších mezinárodních souvislostech, vyplývajících ze současné neutěšené globální situace lidstva a Země.

Věda nemůže dělat zázraky tam, kde vládne nepořádek. K její soustředěné práci a k její celospolečenské výslednosti je zapotřebí tvůrčí atmosféra v celé společnosti, která nikdy nemůže vyrůst z chaosu, ale z vnitřní, přirozené, ekonomicky i mravně stimulované disciplíny celé společnosti a každého z nás. Právě k takové přirozené a uvědomělé disciplíně má vést demokratizační proces, který v tomto smyslu se stává přímo nejen nástrojem,

ale hlavním cílem přestavby. A právě takto pojímanému demokratizačnímu procesu v naší společnosti nemohou prospívat emoce, ale jen rozumové uvažování, bez kterého se neobejde konkrétní řešení žádné z palčivých otázek dneška, jak u nás, tak ve světě.

Proto právě potřebujeme dnes k naší práci a v naší práci, všude, celospolečenskou tvůrčí atmosféru a taková může vyrůst jen z dialogu, schopného sjednocovat si názory kdy, kde a jak v přestavbě optimálně postupovat a také kdo, co má řešit a za co nese osobní zodpovědnost, vyplývající přirozeně ze svěřených kompetencí. Jen takový soustavný a soustředěný dialog může navodit dnes tak potřebnou jednotu všech pracujících v moderní socialistické společnosti, ve které dělník, rolník, hospodářský pracovník, učitel, technik, umělec a vědec jsou rovnocennými a vzájemně užitečnými partnery v celospolečenské práci, jejíž materiální a nemateriální hodnoty představují ve svém souhrnu kulturu národa a společnosti v tom nejširším smyslu.

Přitom, velmi vážně, musíme naslouchat hlasu naší mladé generace a na něj také konkrétně odpovídat, neboť mládí vždy bylo a bude svým neotupeným citovým vnímáním a bez dosud navozených životních stereotypů zrcadlem ve společnosti.

Přestavba je proto cesta k mezinárodní soutěži v kvalitě. Je mravní povinností naší mládeže se na tuto úlohu také odpovědně odborně připravovat. V tom smyslu je dnes více než kdy jindy naší povinností celé naší mladé generaci přibližovat poslání vědy v naší společnosti jako integrální kulturní komponenty, jako rozumový pól kultury, který pro člověka, pro společnost a pro přírodu zůstává vždy planě němý bez úzkých vazeb na ten druhý pól lidské kultury, který představují její mravní a citové hodnoty a schopnost vnímat krásu. To je zapotřebí dnes proto, že konec tohoto století se svými vážnými globálními problémy a celé příští století si vyžadují kvalitativně nový duchovní rozměr člověka, majícího úctu ke všem kulturním kořenům lidského rodu.

Přímo v této souvislosti nám všem může být také dobře užitečná rada, vyřčená již před 2000 lety básníkem Horatiem, že "v situacích vyhrocených je zapotřebí si zachovat mysl v rovnováze, oproštěnou od unáhlených činů." Jen tak může dialog v naší společnosti také plnit svoje pravé poslání, tj. být základnou tvůrčí soustředěné práce nás všech a všude, která je tím hlavním předpokladem k zajištění sociálně ekonomického a duchovního pokroku naší socialistické společnosti.

akademik Josef Říman, předseda ČSAV

akademik Stanislav Kubík, místopředseda ČSAV

akademik Vlastimil Baruš, místopředseda ČSAV

akademik František Valenta, místopředseda ČSAV

akademik Václav Bucha, místopředseda ČSAV

akademik Karel Martinek, vědecký sekretář ČSAV

člen korespondent ČSAV Jaroslav Němec,
člen prezídia ČSAV

Ing. Miroslav Havel, CSc., ředitel
úřadu prezídia ČSAV

V Praze dne 22. listopadu 1989